

vseh pokrajin naše države. Zastopana je bila tudi Macedonija. Začetek skupščine je bil določen na 8. uro, a se je zakasnil za polno uro. Ob pol 10. je otvoril po-
verjenik Škavič skupščino in ji hotel spo-
ročiti sklepe včerajšnje delegacije, a opo-
zicija je zagnala tak krik in vik, da ni bilo
mogoče razumeti nobene besede. Videl
pa je takoj vsakdo, kdor je mirno in trez-
no motril situacijo, da so separatisti v
veliki manjšini. Zato so z vso silo ob-
struirali zborovanje. Pa tudi večina ni
mogla stati, zato je bilo kričanje, hrušč in
tršč vedno večji in silnejši. Neprestano
so se slišali kliči: Dole s Tomašičem!
— Tomašiča bi bila volila opozicija za
predsednika Saveza, ako bi bila zmaga-
la. — Ker je predsedstvo videlo, da z
besedo ne more skupščini sporočiti de-
legacijskih sklepov, jih je napisalo z ve-
likimi črkami na liste in pokazalo zboro-
valcem, ki so na ta način vzeli sklepe z
viharnim odobravanjem na znanje. Ker
se zglasena predavanja in poročila niso
mogla izvršiti, je zaključil predsednik glav-
no skupščino. Večina, $\frac{2}{3}$ vseh zboroval-
cev je mirno zapustila zbornico. Kakor
prejšnji dan delegati, so priredili danes
udeleženci glavne skupščine imponanten
obhod po mestu. V sprejeto je bilo goto-
vo nad 2000 učiteljev in učiteljic. Med
petjem narodnih himen in neprestanimi
vzklikmi kralju Petru, prestolonasledniku
Aleksandru, narodnemu in državnemu
edinstvu in našemu združenju, se je po-
mikal sprevod, pred katerim so nesli ve-
like državno zastavo, po Wilsonovem
trgu, Frankopanski ulici na llico, na trg
Jelačića bana in odtod pred palačo naučne
uprave. Tu smo pozdravili pov. prosvete
za Hrvatsko in Slavonijo Angelečkovića, ki
se je za nepričakovane viharne ovacije
zahvalil z lepim govorom. Odtod je šel
sprevod pred banovo palačo, kjer je učitel-
jstvo navdušeno pozdravljalo prvega
kraljevega namestnika na Hrvatskem,
gosp. Juraja Demetrovića, ki je isto jutro
prišel iz Beograda in takoj prevzel urad-
no mesto. Tudi namestnik se je zahvalil z
lepimi besedami in obljubil učitelstvu
podporo in pomoč v vsakem pogledu. Iz-
pred banove palače se je vrnil sprevod na
trg Jelačića bana, kjer se je razšel v
navaden red. Pri vsem obhodu nisem
videl stražnika, da bi nas čuval, kakor so
pisali nekateri listi.

Naši nasprotniki - separatisti so osta-
li tudi po zaključku glavne skupščine v
dvorani društva »Kolo« in so hoteli dalje
zborovati po pravih Saveza, ki je bil
prejšnji dan pravilno razpuščen. Hoteli
so izvoliti nov odbor in vzdržati Savez.
Toda prišla je policija in jih razgnala, češ
da nimajo nikakoršnih pravil, na katerih
podlagi bi smeli zborovati. Podali so
proti temu protest in se razšli. Ali so po-
tem priredili obhod po mestu, ne vem,
raz ga nisem videl.

Burni, a vendar krásni in velepo-
membni so bili zagrebški dnevi za učitel-
jstvo naše države. Izpolnili smo svojo
organizacijo in se ponovno izrekli za
narodno in državno edinstvo. Naše Ugru-
ženje naj se krepko razvija in cvete in
visoko dviga svoj trapor vselej in povsod
za pravo učiteljskega stanu!

Dne 17. julija t. l. se je vršila ob 4.
popoldne se seja glavnega odbora UJU
v Učiteljskem domu. Odbor se je posve-
toval, kako bi stopilo UJU v ožji stik z
učiteljskimi organizacijami drugih slo-
vanskih narodov.

Za stvar se posebno zanima češko
učiteljstvo. Od tam smo dobili že sestav-
ljena pravila, ki jih glavni odbor osvaja.
Organizacija naj bi se imenovala: »Slo-

vanska učiteljska kancelarija«. Ime nam
ni povsem ugajalo. Osrednje učiteljske
organizacije bi bile članice tega novega
društva. Predsedstvu glavnega odbora
se je naročilo, da naj boše nadalje v
stiku s češkim učiteljstvom v tej zadevi
in marljivo sodeluje pri ustanovitvi. Dru-
ga točka dnevnega reda je bila določitev
kraja in časa letošnje skupščine UJU.
Sklonilo se je, da se vrši meseca okto-
bra v Ljubljani ali Splitu. Predsedstvo
naj stoji v dogovor z merodajnimi krogi
v Ljubljani in Splitu in se odloči za eno
teh dveh mest. S tem je bil dnevni red
izčrpan in predsednik je zaključil sejo.

Ob zaključku izvršenega dela so se
odreli vsi člani glavnega odbora na
grobje in položili cvetje na grob naših
velmož — Ivana Filipovića in Davorina
Trsteniaka ter jima zaklicali: Večna
slava. L. J.

FR. DRNOVŠEK:

Beseda o nastavitvah.

Pod tem naslovom je v 23. številki
»Učit. Tov.« z dne 2. junija 1921 razprav-
ljal tov. Ljud. Potočnik o smernicah, ki
naj bi bile ob nastavitvah učiteljstva me-
rodajne. Med drugim pravi tudi: »V naši
narodni državi pa se mora pri kompeten-
ci v posebno zaslugo šteti tisti, ki so
nekateri v dobi avstrijskega režima
zaradi svojih naprednih, slovanskih idej
trpeli kruta preganjanja in težke ječe.«

Ta zahteva, ki ji je vsako argumenti-
ranje nepotrebno, se pa da še nekoliko
razširiti. Bil je, hvala Bogu, v dobi av-
strijskega režima pretežni del slovenskega
učiteljstva, ki se je kljub Damoklejevemu
meču zavedal svojih dolžnosti do naroda
ter ni svoje službe obravnaval le med štiri-
mi stenami šolske sobe, temveč so bili
marljivi, nesebični delavci v narodno-
prosvetnih društvih. Mnogo preganjanj
od strani oblasti, v vojnem času ječe ali
na vsaki »p. v.« so bile nagrada za njih de-
lovanje. A niso klonili zavedajoč se, da ni
učitelja svojega naroda, ki ga le formalno
izobrazuje, temveč da je narod treba tudi
duševno dvigniti, da postane moralno mo-
čan. Srbski bratski narod ima mnogo an-
alfabetov, a moralno močan je, odtod
njegovi uspehi v boju za obstanek.

Pa bili so tudi učitelji, ki so gledali
narodno-prosvetno delo svojih tovarišev
od strani, se skrbno izogibali prilikam, ki
bi jih mogle pritegniti k izvenšolskemu,
posebno pa k narodno-prosvetnemu delu.
Za počitke so sedeli, si roke menci, nad
preganjanji tovarišev pa oči zavijali:
»Hvala Bogu, da nisem takšen, kakor so
drugi!« Ko pa je po prevratu zapihal drug
veter in ko se odslej narodno-prosvetno
delo od učitelja naravnost zahtevalo, so
tudi oni zapustili svoje zatišje. Četudi
morebiti nerad, prišel je: »Moram, ker
moram!« In sedaj povzdiguje svoj glas,
kriči na vse grlo, tolče se po prsih, sili se
v ospredje, natihoma se pa muza: »Saj
sedaj ni več nevarno in — le koristiti mi
more!« Idealnemu, tihemu delavcu iz
predrevratne dobe se kaj lahko pripeti,
da bo potisnjen v ozadje, plačilo mu osta-
ne le tila zavest, da je delal »ne le, kar
veleva mu stan.«

Na plačilo za svoje izvenšolsko de-
lovanje ni nihče reflektiral. Ne gre pa, da
bi tisti, ki so v nevarnih časih žrtve do-
prinašali, jih še sedaj morali doprinarjati,
oni pa, ki so že prej v kalnem ribarilu, da
bi to isto prakticali tudi še v naprej na
račun prvih. To bi bila korupcija, ki bi
ubila še tako idealnega narodno-prosvet-
nega delavca. Zato naj se ob nastavitvah

ne upošteva le zadnja kvalifikacija,
temveč otvori naj se še rubrika »Pred-
prevratno delovanje« in prosilec — že
predprevratni narodno-prosvetni delavec
v tem slučaju ne bo in ne sme doživeti
razočaranja.

Počitniška tečaja za telovadbo.

Višji šolski svet priredi za učitelje
(učiteljice) ljudskih in meščanskih šol
počitniška tečaja za telovadbo. v Ljub-
ljani od 8. avgusta do 3. septembra t. l.
za učitelje, v Mariboru od 3. do 29. avgu-
sta t. l. za učiteljice.

Učitelji (učiteljice) naj se javijo naj-
kasneje do 28. julija pisмено pri nadzor-
niku dr. L. Poljancu ter prilože prijavi
izpričevalo uradnega zdravnika, da ni-
majo telesnih hيب in da so zdravi. Že pri-
javljeni učitelji naj vpošljejo samo še
zdravniško izpričevalo.

Višji šolski svet obvesti nato do 1.
avgusta t. l. z dopisnicami vse učitelje
(učiteljice), ki se sprejmejo v tečaja, ter
preskrbi dopust onim, ki imajo še šolski
pouk. V tečaja se sprejmejo učitelji (učitel-
jice), ki še niso 35 let stari. Sprejeti
učitelji naj se javijo dne 7. avgusta t. l.
med 10. in 12. uro pri voditelju tečaja
J. Baižlju, referentu za telesno vzgojo pri
zdravstvenem odseku v Ljubljani, deželni
dvorec, pritličje, soba 44, učiteljice pa
dne 2. avgusta pri voditelju tečaja A.
Schaupu, učitelju telovadbe na državnem
moškem učiteljskem v Mariboru. Vsi naj
prinesejo s seboj telovadno obleko (hlače,
telovadne čevlje, po možnosti kopalko
obleko), zvezek za zapiske in knjigo dr.
Pivko - Schaup: Telovadba, izdala Šol-
ska Matica.

Udeleženci tečajev dobe denarno
podporo, zavezati pa se morajo, da bodo
redno posejali predavanja in se udele-
ževali praktične telovadbe. Vodstvo te-
čaja sme neredneže izključiti in jim od-
ne izključitve odtegniti podporo.

V Mariboru dobi približno 24 učitel-
jic proti plačilu 10 K za dan in osebo
stanovanje v Vesni, v Ljubljani pa bo
vodstvo tečaja tudi izkušalo za nekaj
učiteljev dobiti skupno stanovanje.

Vsa pojasnila glajeta voditelja teča-
jev, za odgovor je priložiti znamko.

Ekonomija duševnih in telesnih sil.

Veliko se je že pisalo o različnih me-
todah, kako doseči boljše uspehe pri po-
vzdigi šolstva. Malokateri pa je obravna-
val, kako izrabiti duševne in telesne sile
učitelja in učenca, in kako obenem pril-
agoditi šolo kolikor mogoče gospodarskim
in socialnim potrebam naroda.

V naših šolah, posebno v podeželskih
je večinoma upeljan nerazdeljen celo-
dnevni pouk. Tak pouk je jako naporen.
Vestnemu učitelju vzame skoraj vse fi-
zične in duševne moči, tako, da je več-
krat po končanem šolskem pouku nezmo-
žen za vsako drugo delo. Vsak ve iz last-
ne izkušnje, kako mučne in naporne so
popoldanske šolske ure, posebno v vročih
dneh! ki so prava muka za učitelja in
učenca. Učitelj, ki vsled različnega na-
rodne dela, večkrat ni imel časa se te-
meliteje pripraviti na pet ali celo šest ur
šolskega pouka, čuti to tem občutneje.
Pa tudi ne nudi opoldanske ura učitelju
zaželenega počitka: misliti mora večkrat
že med obedom, kaj in kako bo poučeval
popoldne, in ta skrb in razburjenost vpli-
vata slabo tudi na prebavo. Vpitje in raz-

grajanje otrok v opoldanskem odmoru
razburja učitelju živce, namesto, da bi se
duševno odpočil. Večkrat je ta opoldanski
odmor pri celodnevem pouku za učitelja
duševno in fizično bolj naporen, kakor
pouk sam. Po vrhu mu prinese še brez-
plodno izgubo časa.

V tem oziru vpliva veliko blagodej-
neje nerazdeljen popoldnevni pouk, pri ka-
terem odpadejo seveda šole prosti četrtki.
Učitelj opravi 4-4½ ure šolskega po-
uka, na kar brez nadaljnjih skrbi lahko
mirno zavzije svoj obed. Po obedu pa mu
preostaja dosti časa se temeljito pripra-
viti za šolski pouk naslednjega dne, za
samoizobrazbo in za društveno in s tem
vezano socialno delo med narodom. Te-
lesne in duševne utrujenosti pri tako raz-
deljenem delu ne bo občutil. Ta ekono-
mija duševnih in telesnih sil bo dobrodošla
posebno pri bodočih gospodarsko nada-
levalnih tečajih. V prostih četrtkih pa se
nikdar ne ustvari toliko, kakor pri šolo-
prostih popoldnevih. Ves dan ne moremo
delati eno in isto delo, ki nas duševno in
telesno utruja; pri menjačem in razde-
ljenem delu pa ne čutimo toliko utrujeno-
sti ter si s tem pomnožimo naše duševne
in telesne sile.

Nerazdeljen celodnevni pouk pa je
tudi proti duševni in telesni naravi otrok.
Mlada otroška narava je priklenjena ves
dan na šolsko klop, kar čuti otrok posebno
v prvem šolskem letu. Prosti četrtki pa
služijo oddihu le toliko, da se prosta
otroška narava zopet oživi, da potem tem
hujši čuti šolsko disciplino. Opoldanski
odmori sicer tudi služijo otrokom kot
razvedrilo. Ali to razvedrilo veže vso te-
lesno in duševno energijo otrokovo. Otro-
k pride k popoldanskemu pouku ne-
odpočit, ampak duševno in telesno izmu-
čen; njegova bujna fantazija živi v igrah
in dogodljajih opoldanskega odmora. Ta-
ko je, posebno v vročih popoldnevih pouk
samo brezplodna muka za učenca in učitel-
ja. — Posebno hudo je za otroke, ki
vsled oddaljenosti ne morejo iti domov k
obedu in so prisiljeni zavžiti premnogo-
krat pičel mrzel prigrizek. Odrasel člo-
vek ne more biti brez toplega obeda, —
mi pa silimo in zahtevamo od nežne, ne-
razvite narave, ki je močne in tečne hra-
ne najbolj potrebna, da se zadovolji s ko-
som suhega kruha. Ubožen otrok pa več-
krat niti suhega kruha nima s seboj. Uči-
telj potem zahteva od takih otrok, da se
učijo! Večkrat opravčujejo učenči svoje
zanižanje, da jim doma niso mogli dati
kruha v šolo. V podeželskih in delavskih
krajih pa je tudi veliko staršev, ki se sra-
mujejo priznati svojo revščino in pridržu-
jejo otroka z različnimi izgovori doma.

Vsi ti pomisleki odpadejo pri neraz-
deljenem popoldnevem pouku. V podežel-
skih krajih se nerazdeljen popoldnevni pouk
sicer od 8. ure iz gospodarskih ozirov ne
bo mogel vpeljati, ker se porabljajo šolski
otroci za pašo, pač pa se more isti vpe-
ljati od 9. ure dalje. Pri primerni razvr-
stitvi ur so učenči I. razreda, ako nimajo
nad 3 km hoda, že ob 13. uri doma, otroci
višjih razredov ob 14. uri. S tako ureje-
nim poukom dobijo otroci lahko še topel
obed doma, kar je za njih duševni in te-
lesni razvoj velike koristi. Pri nerazde-
ljenem popoldnevem pouku od 9.—13. ure,
oziroma od 12.—14. ure s četrtkom vred do-
sežem tudi predpisanih 28 tedenskih ur.
Ako upoštevamo razdelitev različnih
predmetov na posamezne ure, bomo do-
segli, da bo duševna utrujenost otrok pri
zadnji uri, razmeroma popoldanskim
uram, veliko manjša, vročim popoldan-
skim dnevom pa se niti ne da primerjati.

tino, ki pa nima nič kaj vabljivega okusa.
Vozove in nas je prenesel širok brod na
nasprotni breg deroče Mure, kjer smo se
pri idilični mlinarski naselbini v Petancih
pridružili sokolski vrsti, ki je imela zdaj
isto pot kakor mi.

Docela nova slika pokrajine. Sama
plodna ravan. Zlata žitna polja vse kamor
seže oko. Toda poslopja, ki smo jih sre-
čavali, so borna in skoro preveč skrom-
na. Slamnate strehe, za silo pobeljeni
večstori zidovi z nizkimi okni. Jate gosi in
rac se majejo ob malakah, kope prašičev
prerivajo trate in se valjajo v skopi senci
pod akacijami. Tu, tam se prikaže hiša,
zidana iz opeke: trgovina ali gostilna z
ekspozitivnim imenom nad vrati in nič ne
de, če je danes pritrjena na ta vrata slo-
venska trobojnica — Hebrejci so novci
vse, drugo nič. Ista slika, kakor sem to
tolikokrat gledal po Galiciji. Ukrajini in
na romunskih ravninah: rakrana, ki se
skoro ne da izlečiti.

Prek Tišine in par drugih vasi smo
dosegli sredi soparnega dne Mursko So-
boto.

(Dalje prih.)

† Simon Punčah.

V torek 12. t. m. smo spremili zopet
enega naših učiteljskih veteranov na zad-
nji poti tja gori na ljubljansko polje k Sv.
Križu, kjer že počivajo Engelman, Bozja,
Koren in drugi. Ta dan smo se poslovili
za vedno od vrlega tovariša Simona Pun-
čaha: kmalu pa se bomo razvrstili še
ostali za njim in tako temeljito rešili tudi
enkrat za vselej toliko pereče pokojninsko
vprašanje.

Pokojnik je bil rojen 23. oktobra
1844 v Šmarci pri Kamniku. Šolal se je v
Kamniku, Celju in Ljubljani. Ko je dovršil
ljudsko šolo in je znal že tudi orglati, ga
je odmeril oče za mlinarja. Ker pa uka-
željnemu Simonu prenašanje težkih vreh
no domačem mlinu ni nič kaj ugajalo, je
nekega dne ubral pot pod noge preko
črnege greda v Celje k očetu kapucij-
nom ter tam prevzel za vsakdanjo hrano
organizatorstvo službo in si s tem zasigural
nadatino učenje. Po izvršenju tamošnje
realke je prestopil na ljubljansko učitel-
jsko in leta 1868. maturiral. Kot čvrste-

ga Gorenjca so ga poslali tja gori na Blo-
ke. Tu je ostal le par let ter bil preme-
ščen na lastno prošnjo kot drugi učitelj v
Št. Vid pri Zatičini. Ko so pa ustanovili v
Rudniku novo šolo, se je preselil tja, kjer
je oral dolgo vrsto let precej pusto ledino.
Pozneje je služboval kot nadučitelj v Sla-
vini, Tomišliu in v Šmarju pod Ljubljano.

Za časa službovanja v Št. Vidu so
modri možje regulirali učiteljske plače po
načelih sv. Krišpina tako, da so nekaterim
malo dodali, drugim pa vzeli. Ker je bil
Punčah brez vse krivde tudi uvrščen med
zadnje, ga je to take užalilo in izzelo, da
se je kratkoma službi odpovedal in pre-
vzel trgovino, katero je dotedaj njegova
soproga prav uspešno vodila. Ker je pa
takrat dobrih učiteljev zelo primanjko-
valo, ga je litiški okrajni glavar Paik pre-
govoril, da je odpoved preklical, kar je
obžaloval potem notri do svoje smrti. Še
pred kratkim je tožil: »Ako bi ne bil ta-
krat Paika poslušal, bi bil lahko danes
bogataš, tako sem pa berač, kakor smo
vsi starejši upokojeni učitelji.«

V Rudniku je Punčah izposloval ta-
mošnjim trebivalcem samostojno občino
in bil v zahvalo in priznanje izvoljen čast-
nim občanom: v Slavini oziroma Pre-
stranku je kot dober in izvežban pevec
ustanovil daleč na okoli znani pivski
kvartet Punčah, Horvat, Verbič, Piščar-
nec, v Ljubljani pa Društvo upokojenega
učiteljstva.

Pred desetimi leti si je bil sezidal s
svojimi prihranki v Marmontovi ulici
lično vilo, ki pa jo je moral vsled neljubl-
nih razmer med vojno prodati. Prvega avgu-
sta bi se na moral — ker ni mogel kljub
napornemu iskanju po mestu in okolici
nikjer dobiti niti najskromnejšega stano-
vanja — izseliti na cesto. — To ga je
pa tako užalo, da je obol el in legel v
prezgodnji grob.

Bil je linbeznejši in do zadnje dobe
živahno delaven mož.

Časten mu spomin!

—k.